

НАКОНЕЧНА Ю. С.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ СТИМУЛІВ ЕМОЦІЙ РАДОСТІ ТА СМУТКУ
В АНГЛОМОВНИХ ВІРШОВАНИХ ТВОРАХ ДЛЯ ДІТЕЙ
THE CONCEPTUALIZATION OF THE STIMULI
FOR THE EMOTIONS “JOY” AND “SORROW” IN
AMERICAN POEMS FOR CHILDREN

Статтю присвячено особливостям концептуалізації стимулів емоцій радості та смутку в англomовних віршованих творах для дітей. В основу класифікації стимулів покладений принцип їх диференціації за суб'єктами емоцій.

Ключові слова: віршовані твори для дітей, концептуалізація, стимули емоцій, суб'єкти емоцій, радість, смуток.

Статья посвящена исследованию особенностей концептуализации стимулов возникновения эмоций радости и печали на материале американских стихотворных произведений для детей. Классификация осуществляется по принципу дифференциации стимулов эмоций в зависимости от их воздействия на определенный субъект.

Ключевые слова: стихотворные произведения для детей, концептуализация, стимулы эмоций, субъекты эмоций, радость, печаль.

The article is devoted to the study of the conceptualization of the stimuli for the emotions “joy” and “sorrow” in American poems for children. The stimuli are distinguished and classified according to their dependency on the subjects of the above-mentioned emotions.

Key words: poems for children, conceptualization, stimuli for emotions, subjects of emotions, joy, sorrow.

Метою даної статті є дослідити вербальне вираження стимулів емоцій радості та смутку в англomовних віршованих творах для дітей і визначити особливості їх концептуалізації.

Об'єктом дослідження є лексичні засоби вираження стимулів емоцій радості та смутку, а **предметом** – їх концептуалізація у віршованому дискурсі для дітей.

Когнітивно-дискурсивний підхід до вивчення засобів вербалізації стимулів емоцій зумовлює **актуальність** дослідження, а відсутність праць у цій сфері визначає його **новизну**.

Матеріал дослідження представлений корпусом віршованих творів для дітей американських поетів Джека Прелуцького, Мері ЕнХоберман, Дугласа Флоріана та Лізи Вестберг Петерс. У цих творах автори моделюють світ дитини, який вирізняється алогічністю та парадоксальністю. Зображення його у такий спосіб викликає інтерес і

захоплення юного читача, що виконує поряд із розвиваючою розважальну функцію.

Емоції радості і смутку є невід’ємною частиною життєдіяльності людини. Вони слугують оцінкою якості нашого життя і потужним його регулятором. Емоція радості підвищує продуктивність когнітивних процесів, таких як мислення, запам’ятовування, категоризація, сприяє креативному підходу до вирішення проблем різного характеру; її релаксуючий вплив захищає людину від “руйнівного азарту постійної гонитви за успіхом” [1:166]. Емоція смутку надає змогу “озирнутися” на те, що сталося. “Уповільнення психічних та соматичних процесів, якими супроводжується емоція смутку, дозволяє по-новому поглянути на світ, по-інакшому його побачити” [1:202].

Дослідженням емоцій у сфері психології займалися О. М. Леонтьєв [2], Л. С. Виготський [3; 4], К. Е. Ізард [1], П. Екман [5]. У сфері лінгвістики емоціям приділяли увагу Н. В. Вітт [6], В. І. Шаховський [7], О. М. Винарська [8], О. В. Пичугіна [9].

На даному етапі розвитку наукового знання не існує єдиної термінології на позначення емоцій радості та смутку. Дж. Джонсон-Лерд та Кейт Уотлі у комунікативній теорії емоцій до базових відносять щастя та смуток [7:39]. Пол Екман не вважає термін “щастя” достатньо конкретним [5:230] і пропонує об’єднати позитивні емоції різних відтінків під назвою “емоції задоволення”. Дослідник зазначає: “Існує більше дюжини емоцій задоволення, кожна із яких настільки відрізняється від решти, наскільки різняться між собою смуток, гнів, відраза і зневага” [5:230]. До емоцій задоволення П. Екман відносить сенсорні задоволення, веселощі, збудження, полегшення, зачудування, екстаз, специфічні *fiery* (радість від вирішення важкого завдання у момент досягнення омріяної мети), *paches* (задоволення від гордості батьків через успіхи своїх дітей) та *elevation* (почуття, що звеличує та ушляхетнює, у момент несподіваного прояву людської великодушності, доброти, співчуття), вдячність і злорадство.

Керол Ізард розмежовує задоволення і радість, зазначаючи, що людина не обов’язково радіє в момент відчуття задоволення, адже “коли ми голодні, вживання їжі приносить нам задоволення, але не обов’язково викликає радість” [1:147]. Як базову емоцію, К. Ізард також виокремлює смуток. Горе та депресію дослідник вважає поєднанням смутку з іншими емоціями.

У цій статті для зручності користування вживатимемо терміни “радість” на позначення усіх можливих відтінків веселощів, задоволення, щастя і “смутку” на позначення різних тонів відповідної емоції.

Радість – це “приємне, бажане, без сумніву позитивне відчуття, яке у найзагальнішому вигляді можна назвати почуттям психологічного комфорту і благополуччя” [1:153]. Смуток – базова емоція, яка викликає “тяжкість на душі”, відчуття пустоти та самотності [1:200].

Емоції радості та смутку виникають у результаті дії на суб’єкт емоційного стимулу, який збуджує імпульси, що потім трансформуються в поведінку [1:48]. У віршованих творах для дітей стимули емоційних реакцій залежать від суб’єктів емоцій. Суб’єктами можуть виступати такі персонажі: дитина, інші люди, тварини, казкові герої та фантастичні істоти. На основі принципу диференціації за суб’єктами емоцій виокремимо стимули виникнення радості та смутку у віршованих творах для дітей.

Так, для суб’єкта “дитина” стимулом радості можуть бути **речі, пов’язані зі святом**:

- Джек-о-ленгтерн на свято Хелоуїн: *I admit it’s been the focus / of some happy family scenes, / but we’ve had that jack-o’-lantern / for eleven Halloweens;*

- Вечірки (які можуть бути на честь недня народження, тобто кожного дня): *I love unbirthday parties, / my friends enjoy them too, / we love to play unbirthday games . . . / I always win a few. / I love unbirthday presents, / they fill me with delight, / I love my grand unbirthday cakes / and savor every bite. / Tomorrow’s my unbirthday, / I’m overjoyed, hooray!*

Разом з тим, небажані подарунки на свято викликають емоцію смутку: *My parents gave me birthday gifts / I didn’t want at all. / I would have loved a scooter, / or a brand-new basketball. / Instead they gave me handkerchiefs / for which I do not care, / a hat with silly earflaps / that I hope I never wear.*

Радість можуть викликати **речі, пов’язані з навчанням і школою**:

- Автор моделює ситуацію, у якій дитина щиро радіє домашньому завданню і засмучується, якщо його немає: *Homework, sweet homework, / you heavenly thing, / as soon as I see you / I dance and I sing. / ... / I have a suspicion / I’d always be blue / if I had no homework, / sweet homework to do.*

- Змагання з орфографії: *I’ve marvelled at a spelling bee.*

Радувати і звеселяти дитину може **світ природи**:

- птах у польоті: *An auk in flight / is sheer delight, / it soars above the sea.*

- спіймана риба (*haddock, bream, perch, pompano, pickerel, mackerel*): *I would not refuse an eel, / and a pike would be delightful, / and a cod would be okay, / and a bass would be fantastic, / and a dace would make my day.*

- домашня тваринка: *“You can’t have a lion!” she told me, / “Be glad with the pet that you’ve got!” / I guess we’re just keeping the rhino, / she’s always liked Rhona a lot.*

Надавати радісних відчуттів можуть речі, створені дитячою фантазією:

- Літаючі хот-доги: *The throngs applaud our antics, / they cheer us long and loud, / there’s never a chilly reception, / there’s never a sour crowd, / and if we may speak frankly, / we are a thrilling sight, / we’re fearless flying hotdogs, / the delicate essence of flight.*

- Заманливий сміх таємничого Люфера: *The laugh of the Luffer is lovely, / and lively and liling and long. / The sound of it makes you so happy, / you’re likely to burst into song.*

- Борода улюбленця-носорога: *My favorite rhinoceros / has grown a golden beard. / ... / my rhinoceros seems happy, / so I guess I’m happy too.*

- Сидіння на зірці: *We’re perched upon a star, / It’s utterly sublime. / Delighted where we are, / We twinkle all the time.* Створений образ підтримується особливостями графіки та малюнком: текст вірша розміщується уздовж контурів намальованої зірки – прийом, який дозволяє точніше уявити образ-стимул і збуджує цікавість до читання.

- Поява нізвідки: *I’m appearing out of nowhere, / I’m beginning to exist. / ... / Nonetheless, I’m quite enchanted / by this unexpected change.*

- Післясвятковий розпродаж у космічному “Miracle Hall”: *I always enjoy the post-holiday sale / at the Outer Space Miracle Hall.*

- Політ на хмарині: *I am riding on a cloud / in the middle of the sky, / ... / I’m enchanted to be floating / unencumbered in the air.*

- Магічний еліксир від страждань та болю: *Dexter Dixxer mixed elixir / in his quick elixir mixer. / “It’s an excellent elixir,” / Dexter boasted, “very fine / for afflictions which assail you, / aches which irritate and ail you, / guaranteed to rarely fail you, / only nineteen ninety-nine!”*

Дитяча фантазія також може створювати речі, які викликають емоцію печалі: *Today it’s pouring pythons, / they’re giving me a pain. / It’s also raining boas, / as you may ascertain.*

Стимулом безмежної радості дитини є бути собою:

- *I'm glad I'm me, I'm glad I'm me, / there's no one else I want to be. / I'm happy I'm the person who / can do the things that I can do.*

- *I'm glad I'm not a firefly, / for I suspect I'd mind / a permanent electric light / attached to my behind.*

- *I'm glad I'm not a Duhduh, / and I hope you're not one too.* Дитина радіє, що вона не дивна істота Дуду, єдиною відповіддю на всі запитання якої є незрозуміле “Duhduh”.

Перспектива перетворитись на когось іншого завдає смутку, особливо, якщо суб'єкту не пощастило стати морквою у компанії кролика: *I've turned into a carrot, / it's baffling and strange. / ... / A further complication / compounds my current woe, / a rabbit is approaching ...*

У світі дитинства радіти можна **речам, які дорослому здаються огидними:**

- Пюре із черв'яків: *Worm puree, / Oh hooray! / You're the dish / that makes my day. / Sing a merry roundelay. / Worm puree, hooray!* - Цвіль: *Mold, mold, / marvelous mold, / alluring to look at, / enthralling to hold.*

- Слиз: *Slime, slime, / savory slime, / you're luscious and succulent / any old time, / there's hardly a thing / that is nearly as grand / as a dollop of slime / in the palm of my hand.*

- Їжа з ящірок: *Lizard, oh lizard, we love you, we do. / There's no finer reptile to nibble or chew. / No toad ever tickled our taste buds like you. / Lizard, oh lizard, we love you, we do.*

- Власна відрижка: *I'm not sure BURP why I do it, / though it's BURP a lot of fun, / but I know that BURP at burping, / I am second BURP to none.*

Дитина може радіти **простим речам:**

- Що вона не голодна: *I'm glad I am not hungry, / for I've lost my cheese and bread . . .*

- Що з нею діляться інші: *Though I'm glad he's shared his rockets / and his magic jumping rocks...*

- Катанню на ковзанах: *But just the same I love to skate, / To ice-skate on the ice.*

Емоції радості або смутку у дитини можуть виникати **без наявності будь-якого стимулу:** суб'єкт може відчувати радість або смуток без особливої причини. Наприклад: *Baby with the giggles, / baby with a smile, / such a lovely baby, / happy all the while. // In the town of Tucumcari, / Teeny Dobbs and Tiny Grand / ... / They were noisy, they were merry, / till they reached the town of Hobbs.*

Деякі речі можуть стимулювати виникнення амбівалентних почуттів. До таких речей відносимо **їжу та звуки різного характеру**. З одного боку, можна радіти смачному різноманіттю страв:... *here's a savory assortment / served at Percy's Perfect Pies. / ... / I cannot imagine anything / more wonderful than these, / filled with succulent ingredients / and guaranteed to please. // I cook soups at Gloppe's Soup Shoppe, / every one of which is certain to delight. / I prepare for you each day / an astonishing array... // At my singular establishment/ my customers adore / the sandwiches I fashion / and keep clamoring for more. // I laugh when dinner rolls... А з іншого, ненавидіти якийсь продукт і стрибати від щастя, коли виявляється, що у тебе на нього алергія: *I'm happy as anyone ever could be, / there's no one on earth / half as happy as me, / for I just found out at the doctor's today / I'm really allergic to liver . . . HOORAY!**

Клопоту може завдати і сам процес приготування, наприклад, якщо начинити індика попкорном: *I scraped and I scrubbed with displeasure, / and thought with chagrin as I mopped, / that I'd never again stuff a turkey / with popcorn that hadn't been popped.*

Дитина може відчувати радість, захоплення від різних **акустичних чинників**:

- Звуків: *While they're burping, chirping crickets / Quickly hop among the thickets. / As mosquitos buzz your ear, / Green cicadas you may hear.*
- Музичних інструментів: *I love the clash of cymbals, / the rump-a-tump of drums. // Their music carries on the breeze / and drifts across the lake . . . / you'll love the dulcet harmonies/ these virtuosi make. / You'll love the way their stirring sound / will waft into your ears. / Their melodies are so profound, / you may be moved to tears.*
- Чийось вокальних даних: *Her coloratura made jackals rejoice, / hyenas and lions were charmed by her voice. // I love when someone whistles, / when someone sings or hums. // Benita Beane, the trumpet queen, / makes audiences cheer, / she does not play the normal way, / she only plays by ear.*

Акустичні стимули можуть викликати смуток і навіть завдавати тяжких страждань: *Little bird outside my window, / I can hear you in my room / as you gaily serenade me / and eradicate the gloom. // Don't yell at me! / I hate it when you do, / it makes me feel so miserable, / I want to run from you.*

Відсутність будь-якого акустичного чинника може викликати емоцію радості: *When I am full of silence, / and no one else is near, / the voice I keep inside of me / is all I want to hear.*

Негативні емоції широкої палітри відтінків – від легкого смутку до відчуття невтішного горя – у дитини може викликати **відсутність або втрата когось / чогось**. Так, бракувати може друзів, домашнього улюбленця, піжами, уваги з боку інших: *We moved about a week ago, / nice here, I suppose, / the trouble is, I miss my friends... // The llama who had no pajama / Was troubled and terribly sad... // I'll miss her [puppy's] obscure little antics, / her odd indiscernible tricks... // I countenance no mountain, / I'm sickened by the sea, / and I don't care the slightest / if you don't care for me.*

Засмутити може **поведінка фантастичної істоти**, яка певним чином стає частиною життя дитини: *What do I do with a gremlin / that does all it can to displease, / a gremlin that peppers my pillow, / and covers my mattress with cheese... // I'll miss your bizarre disposition, / your pungent, unsavory smell, / for now you have flown / and I'm left all alone . . . / dear Wumbledeedumble, farewell! // I'm being abducted by aliens, / and I'm not enjoying the ride.*

Призвести до страждань може **чиєсь втручання** у справи малюка: *Who pulled the plug in my ant farm? / Who let my ants get away? / Their tunnels are almost deserted, / I'm having a miserable day.*

Болісним і дуже небажаним для дитини є **потрапити у скрутну ситуацію** (наприклад, калюжа, димар): *I'm in a muddy puddle, / and attempting to escape, / but the puddle won't permit me – / I'm in catastrophic shape ... // I'm falling through a funnel, and it isn't any fun. / ... / I cannot seem to stop myself, I have a sense of woe ...*

Скрута може також уявлятися у вигляді лабіринту, мушлі, трикутника: *I am stuck inside a seashell, / ... / I am not the least bit happy, / And in fact I'm filled with woe. // This triangle is simply not an entertaining sort of spot so I can say without a doubt I'd like to leave and wow ... **I'm out!** // I am winding through a maze, / I've been caught in here for days ...*

Особливості графіки та підкріплення віршів малюнками робить цей різновид творів особливо цікавим. Так, якщо мова йде про трикутник, розташовані на сторінці слова утворюють конфігурацію трикутника. Якщо герой “застряг” у мушлі, вигляд вірша набуває такої ж конфігурації. У випадку лабіринту, текст твору оточений лініями, які створюють ефект бродіння по лабіринту.

Емоція смутку може бути викликана **співчуттям** та **пригадуванням** [5:53, 55]. Так, душа дитини тонко співчуває чужому горю (Пенні, що не може спати ночами; картоплі, вічка-очі якої не можуть бачити краси навколишнього світу та ін.): *poor Penny should not try to sleep / upon a bed of*

nails. // Poor potatoes underground / never get to look around, / do not have a chance to see / butterfly or bumblebee ... // ... your horses are sleeping, / your donkey is slow, / and that's why you're weeping, / poor Pennington Poe. // Poor thing [termite] is blind, / Yet lives in friendship with its kind.

Спогади про скоєне можуть викликати емоцію смутку: I'm sorry for putting the peas in my hair, / I'm sorry for leaving the eggs on your chair, / I'm sorry for tying a can to the cat, / I'm sorry for being a brat!!! I'm sorry that it happened, / and sorrier to say /that I will never see again / that tooth I ate today. // ... dear genie, I'm so sorry / I released you from that bottle.

Поряд із психологічними стражданнями, причиною смутку стають **фізичні чинники**:

- знущання друзів (коли набивають око, наступають на ноги, ламають носа, б'ють по ногах, поводяться підступно і грубо): My first best friend is Awful Ann — / she socked me in the eye. / My second best is Sneaky Sam – / he tried to swipe my pie. Промовисті імена експресивно підкреслюють негативне ставлення до героїв і формують вектор оцінки.

- Якась необережність: I stuck a finger in my eye, / the pain is quite severe...

- Тютюновий дим: We're the Smoking Yokadokas, / we sincerely need to smoke, /and we do not mind the slightest / that our smoking makes you choke, / our malodorous miasma will assail you when we're near, / it will irritate your nostrils / and compel your eyes to tear.

- Розмір та вага об'єктів оточуючого світу: My back is embellished with ladles and chain, / the saw on my stomach's becoming a pain.

У суб'єкта **“інші люди”** емоції радості та смутку можуть стимулювати **поведінка дитини** (1) та **вигадані речі** (2).

У людей радість викликають:

1) - дії маляти (They're thrilled when she giggles or gurgles, / “She burped!” they exclaim with delight...);

- виріб, зроблений руками дитини (I've made a spectacular necktie, / a beautiful Father's Day gift. / I know that he's going to love it, / I'm sure it will give him a lift);

2) - різні чудернацькі речі (I'm Grandpa Mc Wheeze, / and I do as I please, / I'm quite a remarkable fellow. / I stand on my head / while I butter my bread, / or paint my rhinoceros yellow).

Причиною смутку людей стають:

1) - дитячі пустощі: Timothy Toppin climbed up a tree – / He would not come down. / ... / His mother and father were close to tears ... // I'm jumping like a

squirrel, / I think that I can fly – / Grandma please don't worry, / Grandma please don't cry.

2) - вигадана ситуація: *My mother made a meat loaf / that provided much distress, / she tried her best to serve it, / but she met with no success. // Sir Bottomwide had cause to be / a most unhappy knight, / his cast-iron armored underwear / was half a size too tight.*

Смутку також може завдавати **скрутна ситуація**, наприклад: *Oh Pennington Poe, / your auto won't go, / your truck is so rusty / it's stuck in the snow, / your horses are sleeping ...*

Для **суб'єкта "тварини"** стимули радості та смутку виражаються у вигляді природних та вигаданих речей. До **природних стимулів радості** тварин відносимо:

- біг (для мишки): *Running and / Racing and / Chasing round in circles / That's what I love. That's what I love.*

- кусання і поїдання інших (для алозавра): *Allosaurus liked to bite, / its teeth were sharp as sabers, / it frequently, with great delight, / made mincemeat of its neighbors.*

- базікання (для папуги): *The parrots, garbed in gaudy dress, / with almost nothing to express, / delight in spouting empty words ... / they are extremely verbal birds.*

- вода (для черепахи): *I snack on my back, / Crack my dinner on my chest – / Bliss in the water.*

- лоскіт жучків (для ведмедя): *They tickle away / His growl and his roar. / They tickle him till / He forgets he's sore.*

Природними стимулами смутку тварин виступають наступні чинники:

- заморожена їжа (для пінгвіна): *Unhappy South Pole penguin, / you are in a nasty mood / as you try to chew your dinner / which refuses to be chewed.*

- смикання за хвоста (для ласки): *You should never squeeze a weasel / for you might displease the weasel, / and don't ever seize a weasel by the tail.*

До вигаданих стимулів радості тварин відносимо:

- склянку молока або ходіння до школи (для риби): *My fish can ride a bicycle, / my fish can climb a tree, / my fish enjoys a glass of milk, / my fish takes naps with me. // A fish in school is fortunate, / its life is trouble free.*

- віртуальне куряче життя (для віртуальної курки): *My virtual chicken was thriving / and having a wonderful time, / the star of her virtual hen house, / a bird in her virtual prime.*

Вигадані стимули смутку тварин представлені у вигляді наступних речей:

- арифметика (для лосів): *Percentages just gave them pains, / and fractions overtaxed their brains. / ... / “We’re through with math,” they sadly sighed.*
- недотримання правил гігієни іншими (для поросят і леопарда): *the pigs expressed displeasure ... // “Distressing!” wept a leopard.*

У тварин емоція смутку також може виникати за **відсутності стимулу**: *I’m [sad little duck] feeling down today, / I cannot pay my bill. / I don’t believe the pelican, / and doubt the whippoorwill.*

Емоції радості у тварин може викликати **“буття собою”**:

- *A whale is stout about the middle, /.../ He’s pleased that he’s enormous, / He’s happy he weighs tons, / ... / He likes himself like that.*
- *I’m glad glad glad / I’m a little brown toad.* Повторення слова *glad* є звуковою імітацією стрибків жаби.
- *A turtle never feels the need / to ambulate at breakneck speed. / ... / its life is quietly sublime. / It’s happy in its habitat. . .*

Для віршованих творів, суб’єктами емоцій у яких є **казкові герої**, стимулом смутку стає **втрата чогось**:

- мітли: *A witch was in a hardware store, / she radiated gloom. / A clerk asked, “May I help you?” / She replied, “I’ve lost my broom!”*
- людського образу: *I kissed a frog because I’d heard / that it would turn into a prince. / That’s not exactly what occurred, / and I’ve been croaking ever since.*

Стимулами емоції радості **фантастичних істот** виявляються їхні **звички (1), порушення правил, деструктивність дій (2), зустріч (3)**:

1) *There’s nowhere that it [Woolly Wurbbe] cares to go, / it calmly stays in place / and grooms itself from head to toe, / contentment on its face. // Untickled, we Twickles are grateful, / we Twickles untickled are glad, / ignore our morose dispositions, / we’re happiest when we are sad!*

2) *Lester seems a trifle smug, / four full feet above the rug, / obviously pleased that he / breaks the laws of gravity. // We are Plooters, / we enjoy / finding beauty / to destroy...*

3) *“Delighted to see you!” it [extraterrestrial alien] burbled, / then laughed as I panted, aghast.*

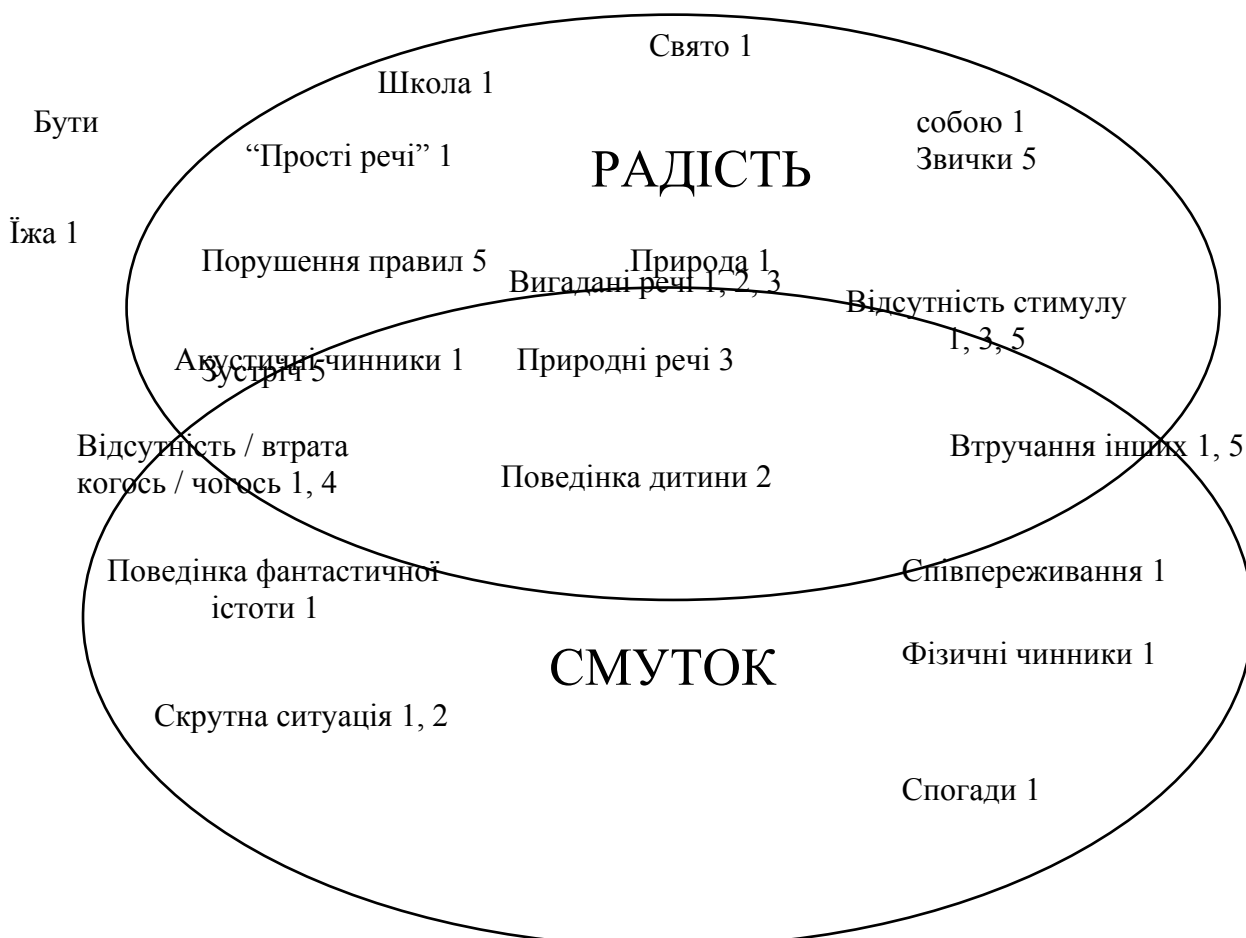
Стимулом смутку фантастичних істот є **втручання інших**: *Try never to tickle the Twickles, / the Twickles, when tickled, may smile, / “We do not like smiling!” they snivel, / “It’s vulgar! It’s vapid! It’s vile!”*

Емоційність фантастичних створінь також може виникати за **відсутності будь-якого стимулу**: істоти-вигадки можуть бути просто радісними, веселими, усміхненими, або просто похмурими, засмученими: *I'm Kevin the king of the jungle / I swing through the air with abandon, / laughing a simian laugh... // I'm Crumbo Crumme, I'm always glum, / that simply is my style. / I sit and mope, and there's no hope / I'll crack the slightest smile. / You can't begin to make me grin / or change my attitude. / There's nothing you can ever do / to elevate my mood.*

Підсумовуючи сказане, представимо результати дослідження у вигляді схеми (Схема 1). На рисунку зображено два еліпси. Площина верхнього охоплює стимули емоції радості, площина нижнього – стимули емоції смутку. Зона перетину еліпсів вміщує стимули, що викликають як емоцію радості, так і смутку. Цифрами позначено суб'єкти емоцій, з якими корелюють певні стимули: 1 – дитина, 2 – інші люди, 3 – тварини, 4 – казкові істоти, 5 – фантастичні істоти.

Схема 1

Стимули емоцій радості та смутку у віршованому дискурсі для дітей

Перспективою подальшого дослідження є аналіз засобів вербалізації проявів емоцій радості та смутку на лексичному та фонетичному рівнях.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Изард К. Э.* Психология эмоций [Электронный ресурс] / Кэррол Эллис Изард ; [перев. с англ. А. Татлыбаева]. – СПб. : Питер, 1999. – 464 с. – Режим доступа к кн. : <http://elenakosilova.narod.ru/studia3/izard/izard.htm>.
2. *Леонтьев А. Н.* Потребности, мотивы и эмоции / Алексей Николаевич Леонтьев // Психология эмоций. Тексты / под. ред. В. К. Вилюнаса, Ю. Б. Гиппенрейтер. – М. : Изд-во Московск. ун-та, 1984. – С. 162–171.
3. *Выготский Л. С.* Учение об эмоциях : собр. соч. [Электронный ресурс] / Лев Семенович Выготский. – М. : Педагогика, 1984. – Т. 6. – Режим доступа к кн. : http://www.koob.ru/books/common_psychology/vigotskij_uchenie_ob_emocijah.rar.
4. *Выготский Л. С.* Эмоции и их развитие в детском возрасте [Электронный ресурс] / Лев Семенович Выготский // Лекции по психологии. – Режим доступа : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/vugot/04.php.
5. *Экман П.* Психология эмоций. Я знаю, что ты чувствуешь : [монография / пер. с англ.] / Пол Экман. – [2-е изд.] – СПб. : Питер, 2010. – 334 с.
6. *Vumt Н. В.* Личностно-ситуативная опосредованность выражения и распознавания эмоций в речи [Электронный ресурс] / Надежда Викторовна Витт // Вопросы психологии : журнал. – Режим доступа : <http://www.vorpsy.ru/issues/1991/911/911095.htm>.
7. *Шаховский В. И.* Лингвистическая теория эмоций : [монография] / Виктор Иванович Шаховский. – М. : Гнозис, 2008. – 416 с.
8. *Винарская Е. Н.* К проблеме базовых эмоциональных концептов [Электронный ресурс] / Елена Николаевна Винарская // Вестник ВГУ. – Серия : “Лингвистика и межкультурная коммуникация”. – Воронеж, 2001. – № 2. – С. 12–16. – Режим доступа : www.vestnik.vsu.ru/pdf/lingvo/2001/02/vinarskaya.pdf.
9. *Пичугина Е. В.* Реализация концепта FEAR в языке, речи, переводе / Елена Вячеславовна Пичугина // Материалы XXX межвузовской научно-методической конференции преподавателей и аспирантов [“Актуальные проблемы теории и практики перевода”], (Санкт-Петербург, 1–17 марта 2001 г.) / отв. ред. проф. В. И. Шадрин. – СПб., 2001. – Вып. 2. – С. 45–57.
10. *Merriam-Webster's collegiate dictionary.* – [8-th ed.]. – Springfield : Merriam-Webster, Incorporated, 2004. – 1623 p.
11. *Thesaurus Wordfinder.* – London : Dorling Kindersley Limited, 2002. – 511 p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. *Florian D.* Summersaults / Douglas Florian. – Greenwillow Books. An Imprint of HarperCollinsPublishers, 2002. – 48 p.
2. *Hoberman M. A.* The Llama Who Had No Pajama / Mary Ann Hoberman. – Boston : Sandpiper, an imprint of Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company, 1998. – 66 p.
3. *Peters L. W.* Sleepyhead Bear / Lisa Westberg Peters. – Greenwillow Books. An Imprint of HarperCollinsPublishers, 2006. – 32 p.
4. *Prelutsky J.* A Pizza the size of the Sun / Jack Prelutsky. – N.Y. : Scholastic Inc., 1997. – 159 p.
5. *Prelutsky J.* If Not for the Cat / Jack Prelutsky. – N.Y. : Scholastic Inc., 2004. – 40 p.
6. *Prelutsky J.* It's Raining Pigs and Noodles / Jack Prelutsky. – N.Y. : Scholastic Inc., 2001. – 159 p.
7. *Prelutsky J.* My Dog May Be a Genius / Jack Prelutsky. – N.Y. : Scholastic Inc., 2008. – 160 p.
8. *Prelutsky J.* Pizza, Pigs, and Poetry / Jack Prelutsky. – Greenwillow Books. An Imprint of HarperCollinsPublishers, 2008. – 192 p.
9. *Ride a Purple Pelican / Jack Prelutsky.* – N.Y. : Greenwillow Books, 1986. – 64 p.
10. *Prelutsky J.* Something BIG Has Been Here / Jack Prelutsky. – N.Y. : Scholastic Inc., 1990. – 160 p.
11. *Prelutsky J.* The Frogs Wore Red Suspenders / Jack Prelutsky. – Greenwillow Books. An Imprint of HarperCollinsPublishers, 2002. – 63 p.
12. *Prelutsky J.* Tyrannosaurus Was a Beast / Jack Prelutsky. – N.Y. : Scholastic Inc., 1988. – 32 p.